

Poštnina plačana v gotovini.

Škender:

Nesrečna svaljčica!

Glavo pokoncu
kot solnčnica v solncu,
— svaljčico v ustih, moški korak —
pa reci, da Slavko ni korenjak!

Iz svaljčice valčki
vstajajo, vstajajo . . .
v valčkih palčki
rajajo, rajajo,
palčki bradati,
možici brkati
skačejo, vriskajo,
plešejo kolo,
do tal se priklanjajo
Slavku-junaku s svaljčico . . .

Iz valčkov leze, prileze škrat,
plane — zgrabi Slavka za vrat . . .

„Mamica — joj . . .!
Možic po-ni-glavi,
mamica,
davi me, davi . . .!“

„Kaj? Ti porednež?! . . . Svaljčica?!
Čakaj, preženem paglavca!“

Slavko zaraja z mamico,
brezovka žvižga poskočnico — — —

Brat Čišek.

Pozor! Pozor!

Saj veste, kaj je treba narediti, če zadoni po telovadnici: Pozor! Vsak se mora obrniti proti vaditelju, stati mora mirno in čakati povelja za nastop. To veste vi še bolj kot jaz, ki vam danes kličem: Pozor! Pa vedite bolje, no! Toda danes boste morali nekaj drugega narediti na to povelje. Takoj vam povem.

Velikokrat sem že bil v telovadnici pri naraščajski telovadbi. Vselej sem bil vesel pridnih in vestnih telovadcev. Leto dni je od tega, ko sem bil zopet. Naj vam povem, kako je bilo.

„Pozor! Ravnaj se na desno!“

Kakor bi imel vaditelj telovadce na vrvici, tako so se zganili in delali po povelju. Odšteli so za dvored in nihče se ni zmotil. Tu se počasi odpro vrata v telovadnico in notri prideta dva majhna dečka. Za roko sta se držala in ostala pri vratih. Orlič, ki so stali v odmoru, so se zasmejali in vrsta se je zganila. Že je bila v nevarnosti, da se raztrga. Vaditelj se je ozrl in brž zaklical: „Pozor!“

Jaz sem stopil k malčkoma in sem vprašal:

„Kaj bi rada?“

„Zapisala“, je rekel eden pogumno.

„A tako. Ali oba?“

Prikimala sta. „Kako se pišeta?“ „Emil, Štefek,“ sta odgovorila. „Dobro, dobro. Ti si Emil in ti si Štefek, kaj ne?“ Spet sta prikimala in jaz sem ju peljal k vaditelju.

„Brat, zapiši Emila in Štefka med Orliče.“

Premeril ju je od nog do glave, pa ne z metrom, temuž z očesom.

„Majhna sta še.“

„Pa sta pridna in korajžna,“ sem prigovarjal.

„No, pa naj bo. Kar v vrsto pojdiva. Tam doli bosta, zadnja, ker sta najmanjša. Toda redno morata hoditi k telovadbi, drugače vaju bom precej zbrisal.“

Tako sta Emil in Štefek postala Orliča. Seveda ostala sta majhna in zavoljo tega nista nič hitreje rastle. Tudi malo nerodna sta bila. Še obleči se nista prav znala. Štefek je prišel včasih narobe obut k telovadbi. Levi čevljev na desni, desni pa na levi! Sestra Francka mu je nagajala, da sta se njegova čevlja skregala. Pa ni pustil, da bi mu ona pomagala pri obujanju. Obut pa je le bil, čeprav narobe!

Emilček je imel pa zopet svoje težave. Pod nosom se je nabralo tu pa tam nekaj nelepega. Vendar je imel za take nerodne prilike pripravljen v žepu čeden robec, pa ga je brž porinil pod nos, če se je kdo oglasil in ponagajal: „Emil, svečka gori . . .“

Menda boste rekli: „Ali sta to Orliča?“

Toda, pozor moji dragi! Kljub temu, da je bil včasih tak mraz, da smo se bali: Emilu bo nosek odmrznil, Štefek bo v snegu obtičal — kljub temu, pravim, nista zlepa manjkala pri telovadbi. Včasih jih je polovica izostala, Emil in Štefek sta pa gotovo prišla.

No, ali sta Orliča ali nista? Le oglejte si ju vi drugi, naša mala junaka, pa za zgled si ju vzemite! Vas pa tako lahko oplaši vsaka majhna stvar, da vas ni v telovadnico. —

Ni dolgo tega, ko sem bil zopet v telovadnici. Za javni nastop so se učili. Zadnja v vrsti sta bila še vedno Emil in Štefek. Silno pazljiva sta bila. Še enkrat se ni nobeden zmotil. Drugi so se pa motili, da je bil vaditelj že kar hud.

Zato sta pa moja prijateljčka tudi nastopila. Emilček se je celo z deklamacijo postavil. Vsi ljudje so bili zelo zadovoljni z njim.

Pri korakanju po odru se ni ujemalo. Sprednji so delali tako velike korake, da sta morala Emil in Štefek teči za njimi. Drugače bi bila zaostala.

Pa se je oglasil strog kritikar in je rekel vaditelju: „Zakaj pustiš take otroke na oder, da kvarijo nastop?“

Pa mu je naš vaditelj čisto prav povedal: „Pridna sta in skrbna, zato morata dobiti plačilo.“

In prav tole sem hotel povedati. Tudi meni se zdi, da bi morali pri prireditvah le tisti dečki nastopiti in tiste deklice, ki so pridni in zgleдни v vsakem oziru, pa redno obiskujejo telovadbo in vaje. Nekateri pa samo tik pred nastopom prav pridno prihajajo, drugače pa samo vsake kvatre. Takih bi jaz zlepa ne pustil na akademijo. Nak, prav gotovo ne!

Pa so še drugačni tiči med Orliči. Trmoglavi in neubogljivi — pa povsod hočejo biti prvi, kjer se je treba pokazati. Ne boš, Jaka! Moja misel je ta, da bi takim napravili palico, ne pa akademije! Recite kar hočete, moja misel je pa le prava!

Zato še enkrat rečem: Pozor, pozor! Kdor hoče, da bo zaslužen žel hvalo ljudi, naj gleda, da je bo vreden. Emilu in Štefku ste se menda v začetku smejali, pa mala junaka marsikoga od vas deneta v koš. Ali se jima boste res pustili? Rajši poslušajte mene in me ubogajte — pa vedno; „Pozor.“

En kos paragrafa iz Poslovnika.

Ajmo, ajmo, orlovska deca, v šolo Poslovnika! Poslovník je knjiga orlovskih postav. To vam je „Orlič“ že zadnjič povedal. Prepisal vam je iz Poslovnika tiste postave, ki se tičejo naraščaja. Danes vam hoče o enem paragrafu nekaj več povedati. To je § 12. En kos tega paragrafa vzemimo pod povečevalno steklo!

Vsak odsek imej poleg članov naraščaj.

Bogve zakaj?

Mislím, da si ni treba preveč glave beliti. Zakaj pa skrben kmet ni zadovoljem samo s starimi jablanami in hruškami, temuč vsadi vsako leto nekaj novih, mladih drevesc? Menda prav dobro ve, da stara drevesa niso za zmerom. Nekaj se jih posuši, nekaj jih polomi sneg, druge zopet spodje voluhar — z eno besedo: zmanjkuje jih. Če hoče kmet, da njegov vrt ne bo trpel škode, mora vedno imeti poleg starejših mlada, zdrava, krepka drevesca. Ž njimi nadomešča ona, ki jih ni več.

Orli-člani so krepka drevesa na vrtu orlovskega odseka. Pa tudi ta drevesa niso za zmerom. Vsako leto jih nekaj zmanjka. Gredo k vojakom, v službo, se preselijo. Nekateri odpadejo, drugi celo umrjo. Tako se orlovska vrsta v odseku redči in bi je končno zmanjkalo, če bi odsek ne imel v rezervi naraščaja, samih mladih, krepkih, zdravih fantov. Od teh vsako leto kdo doraste, da lahko stopi na mesto tega ali onega, ki je dal odseku slovo.

Odtod nujna zahteva Poslovnika, da imej vsak odsek poleg članov tudi naraščaj.

Pa zakaj še?

Zakaj se pa fantje zapisujejo med Orle? Ali samo zato, da orlovski odseki ne zmrznejo in ne vzamejo konca? O ne! Vsak fant hoče od Orlov tudi za sebe nekaj dobiti. Seveda ne bogastva in slave, temuč telovadbe, pouka, izobrazbe, poštenega veselja — z eno besedo: varnega zavetja zoper nerodnosti in neumnosti, ki preže na mladega fanta na vseh koncih in krajih. Ravno to bi lahko rekli o dekletih.

Kaj boste pa rekli o dečkih-šolarjih in o deklicah-šolaricah? Ali takim ni treba nič posebnega pouka, nič telovadbe, nič veselja? Ali zanje ni nič nevarnosti v slabi družini, nič zapeljevanja? Gotovo boste pritrdili, da ni tako.

Orlovska organizacija bi rada ljubo mladino prav v zgodnji mladosti pripeljala na pravo pot resnične izobrazbe in poštenega krščanskega življenja. Zato ne kliče v svoje vrste samo odraslih fantov in deklet, ampak bi tudi majhnim in prav majhnim rada dala varno zavetje pred vsakim zapeljevanjem na kriva pota. Dečki in deklice, ki so od vsega začetka med Orličí in Orličicami, bodo enkrat mogočna drevesa na orlovskem vrtu, bodo nekoč izvrstni Orli in odlične Orlice.

Ali se vam ne zdi tako?
Pa nehajmo za danes, saj bo dal Bog, da bo prišel še kak-
šen „Orlič“ na beli dan.

Modra Anka.

(Seraf. koledar 1918.)

Šiba novo mašo poje,	„Dedek, mama je pa huda.
tiho je sklenila mama,	Pravi, da bo novo mašo
pa jih je naštela nama,	šiba dala v hišo našo.
meni in sestrici Anki.	Prav, da je natepla Brunčka,
Jaz sem se solzil, kakopa,	morebiti res bo mašnik.
Anka se pa ni solzila,	Ali mene bi ne smela,
k dedku se je napotila	saj kako bo šiba pela
po rešitev zvití uganki.	mašo meni, ko sem punčka?“

Kri-kri-kri-tika taka!

To se glasi nekam strašno krvavo. Pa ni tako hudo. Saj ste pri odsekih in krožkih že precej vajeni kritike. Če imate akademijo, sledi pohvala in — kritika. Če napravite igro, pride pohvala in — kritika. Pohvale se ne branite preveč, pred kritiko vas je strah. Vendar bi bilo narobe bolj prav. Pohvala je včasih odveč, kritika pa vselej povsod potrebna.

Kritika ne prihaja od krvi. Ne, kritika prihaja od razuma in pameti. Sicer utegne biti huda in ostra, tako ostra, da kolje in grize in peče in žge — prav do krvi! To pa samo pri ljudeh, ki so mehkužni in občutljivi. Takim je vsaka beseda kritike preveč in jih boli, strašno boli! Pa vseeno kritika ni od krvi in tudi zavoljo krvi ne.

Kritika je sodba. Iz razuma prihaja in je ustvarjena za razum. Razumni ljudje ne hvalijo in ne ploskajo tjavendan, razumni ljudje se tudi ne puste hvaliti tjavendan. Vsaka naprava, ki jo zamislijo ljudje, je pomankljiva in se da zboljšati. Več oči več vidi. Zato ne smemo biti nikoli prehudo zaljubljeni v svoje prireditve in naprave. Tiste, ki nas pridejo gledat, moramo vprašati dvojje. Prvič: Kako vam je bilo všeč? Drugič: Kaj se vam ni zdelo dobro?

Če kritizirajo, ne precej pobesiti nosu, kakor puran! Rajši se zahvaliti: Drugič se bomo poboljšali. To si zapomnimo! Če v naših društvih ne bo kritike, bomo kmalu vsi skupaj zavezili — pod cesto...

To je torej kritika. Če te doletí, naj ti ne zavre kri, ker kritika ni od krvi. Bodi pametne glave in razumne butice, da ti bo vedno koristila kritika takal!

Koulijančič Viktor, stud. med.

Ne boj se vode, če ni v čevljih!

V vodi je sicer že marsikdo našel strah, ki ga je prijel za pleča in ga potegnil na dno, da je notri utonil. Zato ne velja moj poziv za vsako vodo, da se je ni treba bati. Pa saj je sedaj zima in globoke vode se brez dvojbe vsi bojimo, če ne zavoljo globine, pa gotovo zavoljo mrzlot.

Globoke vode vam ne priporočam, hvalim vam pa na vso moč čisto, svežo vodo, čeprav je mrzla. Sveže vode pa ni ravno treba iskati po rekah in bajerjih, saj jo imate doma v škafih in loncih, v skledah in steklenicah. Te se pa res nikar ne boj in se je ne ogibaj!

Pozimi se ne moreš kopati, namesto tega se pa umivaj! O tem bi rad vsem nekaj malega spregovoril.

Čemu umivanje?

Prvič zavoljo snažnosti. Kako grd in neolikan je človek, ki hodi okrog kakor zamorec iz Afrike! Vsakemu se stуди in gnusi. Zato je nujno potrebno, da si umiješ obraz in roke vsako jutro ko vstaneš. Po obrazu pa ne kar tako zavoljo lepšega malo potegniti, treba je poiskati vse kote in koticke, kjer se zbira in gnezdi razna nesnaga. Nos in ušesa morata biti deležna posebne vaše skrbi.

Čeden človek, ki ve, kaj je snažnost in olika, se pa večkrat tudi po ostalem telesu umije. Kdor ima zgolj obraz umit in roke čedne, drugod je pa ves umazan, je podoben grobu, ki je zunaj lep, znotraj pa poln črvov in gnilobe. Če bi grob ne bil tako vestno zaprt, kakšen smrad bi silil iz njega? Ti pa nimaš obleke tako tesno na sebi, da bi ne mogel izpod nje smrad one umazanije, ki se drži tvoje kože. Zato si umivaj vse telo, da si ne bodo čedni ljudje mašili nosov okoli tebe . . .

Drugič zavoljo zdravja.

V razni nesnagi je vse polno kali in koreninic vsakovrstnih boleznih. Ondi se počutijo prav tako dobro kakor bolhe v smeteh in ščurki v kuhinjskih odpadkih. V nesnagi se rede, množe in razširjajo na vse strani.

Če hočete biti zdravi, bodite snažni, umiti! Zato si sproti umivajte roke, če so količkaj umazane, posebno vselej pred jedjo! Ne odlašajte, češ, saj se ne izplača. Več ko imate na sebi umazanosti, bolj je nevarno, da vas pograbi bolezen za ušesa. Ne pozabite tudi na noge! Umivajte si jih večkrat na teden!

Tretjič zavoljo utrjevanja.

Ni dovolj, da si zdravje samo varujete, ohranjate, treba ga je še utrjevati. Zelo dober pripomoček za utrjevanje je pa mrzla voda! Ne topla! Ta samo mehkuži in crklja.

Zelo vam svetujem tole. Vsaj enkrat na teden si umijte prav vse telo z mrzlo vodo. Delajte tako tudi po zimi. Seveda,

napravite hitro, dobro se odrgnite in obrišite, potem se brž oblecite in se nekaj časa giblajte! Tako se vam prav nič ni treba bati prehlada.

Ne verjamete, kako se s takim umivanjem telo utrdi. Prehladi se redko, mraz čuti polovico manj kakor drugače. Očiten uspeh se pa kmalu spozna na koži, ki postane lepa in gladka, brez raznih nadležnih izpuščajev in mozolčkov. Voda čisti tudi pod kožo, ne samo na njenem površju.

O, voda je dobra, izvrstna. Ne bojte se je!

Ivan Langerholz.

Beri živahno!

To je namreč tako. Lansko leto nisem mogel vsega povedati, kar bi rad povedal. Premalo prostora je bilo v „Orliču“. Zato bom tudi letos kakšno rekel o branju in dobro vem, da vam to moje pisanje ne bo odveč.

Beri živahno, sem zapisal. Torej ne tako ropotafi kakor kolo pri vozu. Venomer drdra in ponavlja svoje pesem: lakota, lakota, lakota . . . Ali ni to dolgočasno?

In pa tisto branje, pri katerem bravec vse z enim glasom pove, samo pri zadnjem zlogu pred piko ali vejico skoči daleč iz tistega glasu. Če bi mi znali note kakor jih rabijo pevci, bi vam kar z notami naslikal ta skok. Mislim, da bi se potem vsak te nelepe lastnosti odvadil.

Enkrat sem že zapisal: Beri kakor govoriš! Govoriš pa včasih bolj tiho, drugič bolj glasno. Tiho in mirno pripoveduješ, glasno ukazuješ. Kadar si vesel, govoriš bolj glasno, če si žalosten ali če druge tolažiš, govoriš tiše in mirneje. Če se prestrašiš ali začудиš, skoraj zavpiješ. Veš tudi, da govoriš drugače, kadar vprašuješ, drugače, kadar hočeš komu povedati nepričakovano novico. To storiš počasno, skoraj pojemajoče. Tvoje govorjenje se torej ravna po razmerah, ki te nagibajo k govorjenju.

Vidiš, v govorjenju si živahen. Tako živahen moraš biti tudi pri branju. Zato ti moram zapeti staro pesem: Pazi na ločilal!

Na primer! Kako boš bral sledeče stavke?

Jožek sedi.

Jožek, sédi!

Ali Jožek sedi?

Trava je zelena.

Ali je trava zelena?

Kadar hočeš brati drugim, ki te poslušajo, se moraš na branje pripraviti. Česar nisi dvakrat, trikrat sam zase prebral, tega nikar glasno ne beri! Sam boš trpel, ko se boš lovil s črkami in ločili, druge boš pa mučil s svojim javkanjem.

Orličice v sprevodu skozi Brno.

Prej moraš zato prebrati, da boš vedel, če je vsebina resna ali smešna, žalostna ali vesela, težko ali lahko razumljiva. Le na ta način boš našel v vsakem stavku tisto besedo, ki jo moraš posebno poudariti, da boš vse skupaj prav in razumljivo bral. Iz tega pa pride živahno branje samo od sebe.

Za zgled prepisem tu odlomek lisjakovega govora, kakor ga nam je napisal naš osiveli Jos. Stritar.

„Kaj pa je to? Človekova nastava, past, slabo skrita. Oj, ti človek, da imaš lisjaka za tako neumnega! Ali tale košček zmrzlega mesa bi pa vendar ne bil napačen. Huda izkušnja! Bodi pameten, lisjak! Če te prime za nogo ali celo za vrat! Ej, kaj pa more hujšega priti? Od gladu in mraza poginiti tudi ni prijetna smrt. Saj sem že tako ves obupan. Hotel sem iti h kmetu naravnost na dvorišče, naj me pobijejo z osečki. Morda bi se pa vendar dalo kako. Poskusimo! Kakor naglo morem, skočim, **zgrabim meso** ter ga odnesem, morebiti tudi cele pete. — Tako! —

Poskusite tole prav živahno prebrati! Povdarjene besede so tiskane bolj z razprtimi črkami. Zamislite se v lačnega lisjaka, ki zagleda pred seboj v nastavljeni pasti kos mesa! Kako bi ti to reč naredil, če bi moral na odru pri igri sprejeti lisjakovo ulogo?

Poskušaj, vadi se, ne bo ti žal!

Jože Stabej.

Deklica in berač.

Božični prizor za orliški naraščaj.

Uvodne besede (*govori belooblečena deklca, v roki ima s snegom posuto smrekovo vejico*).

Sestričice Orličice!

Radóstno vest oznanjam vam,
da Božič beli se naselil v naš je hram.

Bog Jezušček se znova nam rodi,
otrokóm: „K meni pridite!“ veli.

Me tudi v mirnem domu
s pastirčki hočemó moliti
in pri drevescu bisernem
božičnico slaviti.

Dejanski prizor. *Jelica, učenka. Iz šole greae opeša na potu in sede na kamen. Za njo prideta Mira in Mladena, součenki, dobro oblečeni. Ko zagledata Jelico, se malo prestrašita in začudita. Postojita in se ji rahlo približata.*

Mladena. Glej no, Mira!

Trudna Jelica Nevenkova tu zdi.
Ličece z rokama si podpira,
solz ji bridkih ves obraz gori.

- Mira.** Pa kaj ti je, o Jelica Nevenkova,
da sključena si tukaj onemogla?
Ti slabo je, te glavica boli,
te žalost v srcu tlači in mori?
- Jelica** (*privzdigne glavo in zakrije obraz: gre ji na jok*).
Predragi, Mira in Mladena,
beseda prava ni nobena,
ki mogla solze bi usušiti,
tolažbo meni podeliti.
- Mira.** Govori, kaj se je zgodilo?
- Mladena.** Povej naravnost, kaj se pripetilo?
- Jelica.** Bogatih dve sta hčerki gospodarjev,
vam hiše polne zlatih so denarjev.
Ne vesta, srečni, kaj je beda,
poznana komaj vama je beseda. (*Vstane.*)
- Mladena.** Pri vas, da beda gospodari v hiši?
- Mira.** Za Božič Bog nam vsako prošnjo usliši.
- Jelica.** Povem vse kratko vama in zaupno.
Z očetom, bratci, mamico mi bolno
nocoj smo vsi brez svojega koticčka.
Božično nas zvonjenje blagoglasno
ne bo vabilo k jaslim Otročička.
V vagonu stiskamo se zunaj mesta,
nebo nam streha je, soseda cesta . . .
- Mira in Mladena.** Ubožica, sestričica!
- Jelica.** Begunci s kraškega smo juga.
Obala morska nam je bila druga.
Slovensko zemljo ondi solnce greje,
pod južnim sadjem se šibijo veje.
Nocoj — večer božični — smo brez doma,
družina naša zdaj z berači roma . . .
- Mladena** (*prime Jelico za roko*).
Le z mano Jelica Nevenkova,
potica čaka te pri nas orehova!
- Mira.** Z menoj boš toplo v sobi spančkala,
božične zlate sanje sanjala. (*Jo hočeta odvesti.*)
- Jelica.** Ne morem z vama, Mira in Mladena!
Me oče, bratci, mama čakajo
in Jezuščka zaupno kruha prosijo.
- (*Po poti pride zavit, sključen berač, opirajoč se na palico. Deklice ga ne zapazijo, dokler ne stopi mednje.*)
- Berač.** Vsem skupaj bodi sladek mir,
vse slavo pojte Bogu na višavah!

- Mira** (*prestrašena*).
Le kdo je ta? Pogovor naš poslušaj,
prestrašiti nas morda le poskuša.
- Berač** (*svečano*).
Kdo jaz sem, ve bi rade znale?
Popotnik sem iz Betlehema mesta.
Po svetu križem hodim in ozdravljam.
V vagonu zunaj čul sem krik bolesti,
napotil sem se tja, bolnici vzel trpljenje.
- Jelica** (*obupno*).
O joj! To moja mamica je bila!
Povej berač mi sivi,
kako godi se mamici sedaj? (*Ji gre na jok.*)
- Berač** (*rahlo in nežno*).
O, dete, ne žaluj, ne joči!
Je vpitje tvojih ust donelo k meni,
nameril pot od mamice sem k tebi,
da s sabo te povedem k mami,
saj dolgčas bi ti bil na svetu sami.
- Mladena.** Pa kdo si ti, berač prečudni?
Besed me tvojih ne umemo.
- Berač** (*slovesno*).
Kdo jaz sem, ve bi rade znale?
Berač iz bornega sem hlevčka na poljami.
Ubog, bogastva vsem prinašam,
miru, tolažbe, bednim zapuščenim.
Božično Dete zrete tu pred sabo.
(*Berač se razkrije, pokaže se svetlobel Jezušček.*)
- Deklice** (*ostrme, padejo na kolena, sklenejo roke*).
Ti Dete si iz Betlehema!
- Jezušček** (*prime Jelico za roko in jo dvigne*).
Le vstani, pojdi Jelica!
Že čaka náte mamica.
Beguncem iz vagona mrzlega
miru sem dal božičnega. (*Jo mirno odvede.*)
- Godba. Mira in Mladena strmita koprneče za odhajajočima. Premor.*
- Sklepne besede** (*oseba ista kot pri uvodu*).
Sestričice Orličice!
Zdaj Jezuščka smo videle.
Je mir božični vsem prinesel
in v srca rožic nam natresel.
Le vse lepó ga ob drevescu hválimo,
in blagoslova svetega večera prósimo.
(*Med tem se prižge božično drevesce in skupno zapoje „Sveta noč.“*)

Zgodba o slepi in gluhtonemi deklici.

(Dalje).

Še nekaj o Lenčkinem branju.

To sem že povedal, kakšne knjige je Lenčka imela in kako je brala iz njih. Poznala je vse črke, ki so jih njeni prstki dotipali, besed pa še ni poznala vseh. Dostikrat je morala več besed po vrsti preskočiti, ker ni vedela, kaj pomenijo. Če je pa našla poznano besedo, je bila vsa vesela in srečna. Iz pomena take besede je sklepala na pomen neznanih, zraven stoječih izrazov. Tako je včasih vendar iztuhtala, kaj hoče povedati prebrani stavek.

Če si ne morete jasno predočiti Lenčkinega ravnanja, se spomnite na nekaj iz svoje skušnje. Gotovo berete „Vrtec“ in „Angelček“. Ta dva lista prinašata slikane uganke, ki jim pravimo „rebusi“. Ko prvič pogledaš ves rebus, kar nič ne veš, kaj bi rekel. Začneš iskati, kje bi iztaknil znano besedo ali sliko, da bi se oprl nanjo. Če imaš eno, dve, tri, gre vedno lažje in če vstrajno nadaljuješ, boš kmalu spravil skupaj ves stavek ali kitico.

Za malo Lenčko je pa bil vsak tiskan stavek — rebus . . .

Novе zanimivosti iz Lenčkine šole.

Če pišem: iz Lenčkine šole, si ne smete misliti poslopja v dve nadstropji, notri nekje sobo s klopmi in tablo, v klopi Lenčko, pri tabli učiteljico Ano. Nič tega in takega. Lenčka ni hodila v šolo, še šolskih dni in ur ni imela. Zanja je bila šolska soba ves svet, učna ura ves dan. Največkrat sta bili z učiteljico zunaj pod milim nebom. Zdaj na vrtu, zdaj na travniku, prav pogosto pa v gozdu. Lenčka sama piše, da vsa njena začetna šola diši po smoli smrekovega gozda . . .

Kajne, saj bi tudi vi pogosto radi iz zatuhle šolske sobe tja ven v dehteči senčni gozd? Vendar hvalite Boga, da niste na Lenčkinem mestu!

In še tole piše Lenčka sama o sebi:

„Včasih sem vstala zgodaj pred dnem in sem se tiho ukradla doli na vrt. Na cvetkah in travah so še visele težke rosne kaplje. Le malo ljudi ve, kakšen užitek je to, če moreš otipavati cvetoče vrtnice in jih nalahko stiskati v roko, ali spremljati ljubko pokimovanje lilij, ko se v jutranjih sapicah priklanajo sem in tja. Nekterikrat je bila v cvetki, ki sem si jo odtrgala, majhna žuželka. Čutila sem lahko brnenje kril, ki jih je mala živalca razprostrla, ko je začutila pritisk od zunaj.

Prav tako rada sem se mudila v sađovnjaku. Debele, daleč doli viseče češplje so se kar same ponujale mojim rokam. Kadar so vetrovi veselo zaigrali skozi veje, so sočna jabolka sama cepala pred moje noge. O, kakšna radost zame, ko sem po-

birala sadje v predpasnik, ko sem pritiskala na svoje lice gladka jabolka, še topla od solčnih žarkov, in sem zbežala s polnim predpasnikom nazaj v hišo!“

Na čisto nov način se je Lenčka učila zemljepisja. Blizu tam je bilo jezero in ob njem polno mehke, mokre ilovice. Deklica je zidala iz nje morske nasipe, otoke in polotoke, izkopavala dolge vijugaste struge rekam in vodam. Zanja je bila to seveda priprosta otroška igra, ali gospodična Ana je znala igračo izvstno porabiti za resen pouk. Pripovedovala je mali učenki s prsti v roko o širnem svetu, o visokih gorah, ki včasih ogenj blujejo, o velikih mestih, o snežnikih in ledenikih in podobnih zanimivostih. Iz ilovice ji je znala upodobiti zemljepisne karte. Gore in doline in vode niso bile naslikane s svetlimi in temnimi barvami kakor na vaših zemljepisnih kartah, temuč z večim prstom zarisane v ilovico. Tako je Lenčka tudi tukaj z roko opazovala in gledala, česar ni moglo opaziti njeno slepo oko.

Vse to je naša učenka dosti lahko razumela. Nikakor ji pa ni šlo v glavo, kako se zemlja deli v bolj in manj vroče zemljepisne pasove. Ana ji je dala pomarančo, češ, to pomeni zemljo, ki je okrogla. Z nitjo je razdelila njeno površje v vroči pas, v dva zmernotopla in dva mrzla pasova. Pomarančin pecelj je imel predstavljati severni tečaj. Toda Lenčki se je zdela ta podoba premalo jasna, da bi mogla razumeti obliko in razdelitev zemlje. Sama piše, da je še pozneje, ko je že bila odrasla, nehote mislila na pomarančo in sukanec, če je kje brala v zemljepisnih pasovih.

Še o drugih predmetih nekaj.

Računstvo se je Lenčki upiralo. Številke jo od vsega začetka niso veselile. Z učiteljico sta poskušali s kamenčki in sta jih odštevali po enako število na kupčke. S pomočjo slamnih birk sta se učili seštevati in odštevati. Toda deklica se je tega dela vselej prav hitro naveličala. K večjemu pet ali šest kupčkov je spravila skupaj, potem si je mislila: za danes je ta dolžnost opravljena.

Za pouk v rastlinstvu in živalstvu je imela obilo veselja. Z učiteljico sta si oskrbeli lilij in sta jih postavili v lončkih na solčno okno. Lenčka jih je hodila otipavati, kako rastejo in napihujejo nežne cvetne popke. Pridno je opazovala, kako se vitki vnanji listi napenjajo in razpuščajo in po malem razkrivajo krasoto še spečih cvetov. Potem je šlo hitreje in hitreje, vendar zmerom v lepem redu, dokler se ni snežnobela lilija popolnoma razpihnila in zasijala v vsej bogati lepoti. Seveda, za oko ni lilijski cvet Lenčki nič pomenil, toliko bolj so ga bili veseli njeni prstki in še prav posebno fini, rahločutni — nosek.

Nekaj drugega naj spet Lenčka sama pripoveduje:

„Nekoč smo postavili stekleno posodo z vodo med rože na okno, v posodo smo pa spustili enajst paglavcev. Z velikim zanimanjem sem opazovala njihovo življenje. Silno zabavno se mi je zdelo, ko sem vtikala roko v posodo in čutila, kako so paglavci smukali sem in tja in se drenjali med mojimi razprtimi prsti. Nekoč se je eden teh junakov drznil prav na rob posode in je cepnil na tla. Ko sem ga našla, se mi je zdelo, da je bolj mrtev ko živ. Vseeno je prav nalahko mahljal z repkom. Pa komaj sem ga dejala nazaj v vodo, se je brž potopil na dno in plaval ročno in gibko po posodi. Tako je bil napravil potovanje in je videl širni svet, sedaj se mu je pa kaj dobro zdelo, da se je znašel zopet v svojem vodenem domu pod cvetočo fuksijo. Tu je ostal potem tako dolgo, da je dosegel čast dorasle, popolnoma razvite žabe. Takrat smo ga z drugimi vred preselili v ribnik tam ob koncu vrta, odkoder je zabaval sebe in okolico v poletnih nočeh s svojimi kvakajočimi popevkami.“

(Dalje).

Vesela pošta brata Nardžiča.

Skrivnostno naznanilo.

sol
iz 'teto s ^{ili} roč 500-250 **iz** Dovje".

Razpis nagrade. Kdor je tako učen, da bo prebral gorenje naznanilo, mu bo padla sama od sebe v nedrjeje trojna nagrada:

prvič bo vedel, kaj naznanilo pravi;

drugič bo dobil velik rešpekt pred Vičani;

tretjič lahko, če hoče, proslavi svoje ime na veseli pošti.

Položnice. Nekaterim naročnikom smo jih šele sedaj priložili in prosimo, da se jih prej ko prej poslužijo. Če jo najde kdo, ki je že poravnal naročnino, naj blagovoli oprostiti pomoti.

Vodje naraščaja posebej opozarjamo na Langerholzove članke o branju in priporočamo, da jih prilično svojemu drobižu razlagajo.

Iz nabiralnika.

Št. Vid nad Lj. — Dragi br. N. Pozdravljam Vas v imenu orlovskega naraščaja in v imenu g. kaplana. Naznanjam Vam, da smo 7. maja igrali igro „Orlič in drugi tiči“. Nastopili smo tudi s prostimi vajami. Bifl sta tudi dve skupini in „Mladi vojaki“. Vse je prav dobro izpadlo. Najbolj sta pa ugajala čevljarčka. Jaz sem zelo navdušen za Orliče in že tri leta telovadim. Naš list silno rad berem. Danes pošiljamo „Orliču“ v podporo 50 Din, 25 smo jih pa že poprej poslali. Bog živi! Zalaznik Franc.

(Prav lepo pozdravljam Tebe in vse šentviške Orliče z g. kaplanom vred. Za velikodušni dar iskren Bog povrni!

Polenšak. — Naročam 20 izvodov lista, dosedaj smo jih imeli 10. Kajne, da napredujemo? Naši mali so zelo veseli in zadovoljni z „Orličem“. Komaj čakajo, kdaj jo primaha. Pravijo, naj rajši pride vsak mesec, čeprav bolj majhen, ker je predolgo čakati dva meseca, čeprav je potem „Orlič“ večji. Bog živi! Jože, načelnik.

(Prav zares bomo skušali poskrbeti, da si bo „Orlič“ to željo in ta nauk zapisal za ušesa. Bog živi!)

Sv. Deodat. — Predragi br. N.! — Pošiljam „Orliču“ majhen dar 10 Din in ga iskreno prosim, da bi še nadalje prihajal brezplačno na moj naslov. To je moje prvo pismo in se bojim, da ne pride na Veselo pošto. Bog živi!

Brat Bogdan od Sv. Deodata.
(Tvoja prošnja bo uslišana in boš dobival list brezplačno. Vsak ga lahko dobi zastoj, toda žal, malo je tako prebrisanih ljudi na svetu, kakor si Ti. Zato naj Te Bog še prav posebej poživlja!)

Št. Janž. — Dragi br. N.! Od nas se Orličice nič ne oglasimo, zato bom jaz pisala par vrstic. Telovadimo vsako nedeljo. Petnajst nas je. Pripravljamo se na izlet v Trzišče. Srčno Vas pozdravljajo sestre Terezija Zandir, Fani Repovž, Minka Papež.

Trbovlje. — Ljubi brat Nardžič! Tudi midva Vam piševa in Vam sporočava, da sva Orliča. Nastopila sva že večkrat, čeprav je Josip še majhen. Lansko leto na Miklavžev večer je tudi igral. K telovadbi redno in z veseljem hodi. Obetava, da ostaneva značajna Orliča, kadar odrasteva, bova pa Orla. Vam kličeva: Bog živi! — Vencelj in Josip Vetovec.

Vrhnika. — Smrt ljube sestrice Ivanke.
Vrhničanke smo se vedno rade javljale v „Orliču.“ Sedaj pa nam žalost trga srce. Ne morem pisati prej kaj drugega, dokler ne naznanim smrti ljube sestrice Ivanke Razdarjeve. Ko bi bila umrla naravne smrti, bi nam ne bilo tako hudo. Tako pa — oh! — povozil jo je avto. V par minutah je bila mrtva. Napravile smo nepozabni sestrici šopke in jih položile na grob. Z žalostjo smo se poslovile od nje, saj je bila tako pridna Orličica. In kaj nam je šlo najbolj k srcu? Prefeklo nedeljo je bila sprejeta v Marijin vrtec. Silno se je veselila tega in je hotela biti Marijin otročiček, a ljubi Bog jo je vzel k sebi — Počivaj v miru, draga sestra, saj se itak kmalu snidemo pri Njem. — Ivanka z Vrhnike.

(Sestrice, ne pozabite rajne Ivanke v molitvi!!)

Zg. Ponička. — Cenjeni br. N.! Danes 22. oktobra smo imeli orlovsko prireditev. Bila je igra Sinovo maščevanje in tekma iz „Orliča“, pa tudi telovadba Orličev nas je nastopilo 16. Bilo je precej mrzlo, pa se nisimo nič ustrašili. Telovadba je meni najbolj ugajala. Bog živi! Zupenc Ivan, (Ivan, o vaši tekmi bi radi kaj več slišali. Pa tudi od drugod.)

Ljubljana. — Za „Orliča“ pošiljam 100 Din. Pošljite ga meni in apostolskemu nunciju v Beogradu, Krunska ul. 57. Dr. A. Bonaventura, škof. (Presvetlemu prav hvaležen Bog plačaj! Našim bravcem pa to-le: Apostolski nuncij so papežev namestnik za Jugoslavijo. To so visok gospod in lep. Oni dan so bili v Ljubljani in so nosili silno krasen rdeč plašč. Bratu Nardžiču in drugim Orličem je bil začuda všeč.)

„Orlič“ izhaja v začetku vsakega meseca. List izdaja uprava „Mladosti“. Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Ljudski dom.

Naročnina za odseke in krožke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 3 dinarjev na leto, za vse druge naročnike 5 dinarjev.

Odg. urednik: Franc Zabret.

Tiska tiskarna „Tiskovnega društva v Kranju“.